

PEMBINAAN RUBRIK KEMAHIRAN INSANIAH
BAGI MATA PELAJARAN KOKURIKULUM
PROGRAM MATRIKULASI KEMENTERIAN
PENDIDIKAN MALAYSIA

 05-4506832 pustaka.upsi.edu.my Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah PustakaTBainun ptbupsi

ARIS HANAFI BIN ABU JALIL

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2024

PEMBINAAN RUBRIK KEMAHIRAN INSANIAH BAGI MATA PELAJARAN
KOKURIKULUM PROGRAM MATRIKULASI KEMENTERIAN
PENDIDIKAN MALAYSIA

ARIS HANAFI BIN ABU JALIL

TESIS YANG DIKEMUKAKAN INI UNTUK MEMENUHI SYARAT
MEMPEROLEHI IJAZAH DOKTOR FALSAFAH

FAKULTI SAINS SUKAN DAN KEJURULATIHAN
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2024

Sila tanda (✓)
Kertas Projek
Sarjana Penyelidikan
Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus
Doktor Falsafah

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH
PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN**

Perakuan ini telah dibuat pada 14 (hari bulan) Mei (bulan) 2024

i. Perakuan pelajar :

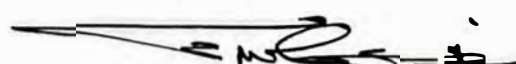
Saya, Aris Hanafi Bin Abu Jalil, P20162002402, Fakulti Sains Sukan dan Kejurulatihan (SILA NYATAKAN NAMA PELAJAR, NO. MATRIK DAN FAKULTI) dengan ini mengaku bahawa disertasi/tesis yang bertajuk Pembinaan Rubrik Kemahiran Insaniah bagi Mata Pelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejasasnya dan secukupnya

Tandatangan pelajar

ii. Perakuan Penyelia:

Saya, Prof. Madya Dr. Gunathevan a/l Elumalai (NAMA PENYELIA) dengan ini mengesahkan bahawa hasil kerja pelajar yang bertajuk Pembinaan Rubrik Kemahiran Insaniah bagi Mata Pelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia (TAJUK) dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh Ijazah Doktor Falsafah (SLA NYATAKAN NAMA IJAZAH).

04/06/2024
Tarikh

Tandatangan Penyelia

UPSI/IPS-3/BO 31
Pind.: 01 m/s.1/1

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES**

**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM**

Tajuk / Title : Pembinaan Rubrik Kemahiran Insaniah bagi Mata Pelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia

No. Matrik / Matric's No. : P20162002402

Saya / I : Aris Hanafi Bin Abu Jalil
(Nama pelajar / Student's Name)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-
acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI.
The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan.
Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi.
The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / Please tick (✓) for category below:-

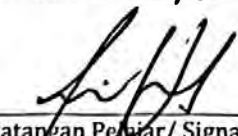
☐ **SULIT/CONFIDENTIAL**

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / Contains confidential information under the Official Secret Act 1972

☐ **TERHAD/RESTRICTED**

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / Contains restricted information as specified by the organization where research was done.

☒ **TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS**

(Tandatangan Pelajar / Signature)

Tarikh: 4/6/2024

(Tandatangan Penyelia / Signature of Supervisor)

& (Nama & Cop Rasmi / Name & Official Stamp)

Dr. Gunathevan Elumalai (PhD)

Profesor Madya

Pengetua Sains Sukan dan Kelulatihan

Universiti Pendidikan Sultan Idris

35000 Tanjong Malim, Perak.

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini SULIT @ TERHAD, sila lampirkan surat daripada pihak yang berkuasa untuk membenarkan penyataan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai SULIT dan TERHAD.
Notes: If the thesis is CONFIDENTIAL or RESTRICTED, please attach with the letter from the relevant authority for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

Alhamdulillah bersyukur ke hadrat Allah SWT, kerana dengan limpah dan izinnya dapat saya menyiapkan disertasi ini serta selawat dan salam ke atas junjungan besar nabi Muhammad SAW. Salam sayang dan kasih saya buat ayah dan ibu iaitu Abu Jalil dan Norhapisah yang sentiasa mendoakan dan memberi dorongan kejayaan anakmu. Terima kasih diatas kesabaran serta kasih sayang dalam mendidik diriku yang tidak ternilai dan tidak dapat dibalas dengan harta yang ada di dalam dunia. Buat isteri yang tercinta Azizah terima kasih diatas pengorbanan dan sentiasa disisi diriku ini sepanjang menyiapkan disertasi. Tanpa sokonganmu tidak mungkin diriku dapat mengharungi suka dan duka sepanjang mengikuti pengajian ini. Sekalung penghargaan dan jutaan terima kasih yang tidak terhingga diucapkan kepada Prof. Madya Dr. Gunathevan a/l Elumalai selaku penyelia disetrasi ini diatas kesabaran, nasihat dan sokongan sepanjang perjalanan saya dalam menyiapkan penulisan ini. Terima kasih juga di atas ilmu yang dicurahkan serta tunjuk ajar yang telah diberikan ianya merupakan antara harta yang tinggi nilainya kepada saya dan akan sentiasa saya hargai dan kenang. Terima kasih juga ditujukan kepada penyelia kedua Prof. Madya Dr. Mohd Izwan Bin Shahril yang sentiasa memberi kata-kata semangat serta ilmu dan nasihat sepanjang saya menyiapkan penulisan ini amat dihargai. Ilmu dan nasihat yang diberi sentiasa di dalam ingatan. Tidak dilupakan juga ucapan terima kasih kepada pihak pengurusan dan rakan-rakan seperjuangan Kolej Matrikulasi Perak khususnya dari Jabatan Pengurusan Pelajar yang sudi membantu dan memahami diri ini sepanjang perjalanan dalam menyiapkan penulisan ini. Jutaan terima kasih kepada Bahagian Tajaan, Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) kerana telah menawarkan Hadiah Latihan Persekutuan Separa (HLPS). Sekalung penghargaan turut di tujukan kepada Bahagian Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) serta Kolej-kolej Matrikulasi yang membantu dalam menyiapkan penulisan ini. Ucapan terima kasih turut di tujukan kepada adik-adik tersayang Firdaus, Nurul Ayu, Eva Aqilah dan Nor Amira Balqish diatas kata-kata semangat yang diberikan selama ini dan semoga ianya menjadi mendorong kalian mengikut jejak langkah ini. Tidak dilupakan juga salam sayang buat ibu dan bapa mertuaku yang turut memberi dorongan selama ini dalam menyiapkan penulisan ini. Akhir kata sekalung penghargaan kepada semua pihak yang telah memberi kerjasama secara langsung mahupun tidak langsung dalam membantu saya sepanjang menyiapkan disertasi ini.

Sekian, Terima kasih

ABSTRAK

Kemahiran insaniah merupakan elemen penting dalam penilaian matapelajaran kokurikulum bagi Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia. Penilaian yang dilakukan seharusnya secara telus serta mengikut standard dan piawaian sesuatu penilaian yang telah ditetapkan. Kajian ini adalah bertujuan membina rubrik kemahiran insaniah dalam matapelajaran kokurikulum berdasarkan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025. Seramai 36 orang pensyarah dan 477 orang pelajar telah dijadikan responden dalam kajian pra eksperimen kajian kes sekali. Rubrik ini adalah dinilai dari aspek kesahan, kebolehpercayaan dan kebolehgunaannya. Selain daripada itu, perbandingan pencapaian berdasarkan jantina dan lokasi turut dilaksanakan. Kesahan kandungan oleh pakar menunjukkan nilai $r=0.90$ manakala kebolehpercayaan dengan menggunakan kaedah *interobserver agreement* adalah $r=0.85$. Kaedah triangulasi keputusan pakar, persetujuan pensyarah dan pencapaian pelajar dengan nilai purata (min) sebanyak 87.88% menunjukkan tahap kebolehgunaan adalah tinggi. Seterusnya, analisa perbandingan berdasarkan jantina dan zon menunjukkan tiada perbezaan yang signifikan (jantina $p=0.39$, zon $p=0.77$). Selain daripada itu, dapatan menunjukkan pencapaian pembelajaran dalam domain afektif adalah pada tahap tinggi bagi kemahiran sepanjang hayat, kerja berpasukan dan tugas projek. Secara kesimpulannya rubrik yang standard ini boleh digunakan sebagai panduan penilaian secara sistematik dan efektif terhadap kemahiran insaniah bagi matapelajaran kokurikulum di seluruh Kolej Matrikulasi di Malaysia dibawah Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia.

Kata kunci : Matapelajaran Kokurikulum, Program Matrikulasi, Rubrik Kemahiran Insaniah

DEVELOPMENT OF SOFT SKILL RUBRIC CO-CURRICULAR SUBJECT FOR MATRICULATION PROGRAM STUDENTS OF THE MINISTRY OF EDUCATION MALAYSIA

ABSTRACT

Soft skills are an important element in the evaluation of co-curricular subjects for the Matriculation Program, Ministry of Education Malaysia. The evaluation should be transparent and in accordance with the standards and guidelines of an evaluation that has been set. This study one-shot case study aims to build a soft skills rubric in co-curricular subjects based on the Malaysian Education Development Plan 2013-2025. A total of 18 lecturers and 477 students were randomly selected as respondents in this study. This rubric is evaluated from the aspects of validity, reliability and usability. Apart from that, a comparison of achievements based on gender and location is also carried out. Content validity by experts showed a value of $r=0.90$ while reliability using the interobserver agreement method is $r=0.85$. The triangulation method uses expert decisions, lecturers' agreement and student achievement with an average value of 87.88% showing a high level of usability. Next, comparative analysis based on gender and zone showed no significant differences (gender $p=0.39$, zone $p=0.77$). Apart from that, the findings showed that learning achievement in the affective domain is at a high level for lifelong skills, teamwork and project assignments. In conclusion, this standard rubric can be used as a systematic and effective assessment guide for soft skills for co-curricular subjects in all Matriculation Colleges in Malaysia under the Matriculation Program, Ministry of Education Malaysia.

Keywords : Co-curricular subject, Matriculation Program, Soft Skill Rubric

KANDUNGAN

Muka Surat

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xiv
SENARAI RAJAH	xvii
SENARAI LAMPIRAN	xx

BAB 1

PENGENALAN

1.0	Pendahuluan	1
1.1	Latar belakang kajian	4
1.2	Pernyataan Masalah	12
1.3	Objektif kajian	15
1.4	Persoalan kajian	16
1.5	Kepentingan kajian	17
1.6	Limitasi kajian	19
1.7	Definisi operasional	20
1.7.1	Kemahiran Insaniah	20
1.7.2	Penilaian	21
1.7.3	Kemahiran kerja berpasukan	22

1.7.4	Pembelajaran sepanjang hayat	23
1.7.5	Hasil pembelajaran kursus (CLO)	24
1.7.6	Hasil pembelajaran program (PLO)	25
1.7.7	Pelajar Program Matrikulasi	25
1.7.8	Kriteria/petunjuk prestasi	26
1.7.9	Item pentaksiran	26
1.7.10	Rubrik	27
1.7.11	Penjajaran konstruktif	27
1.7.12	Kokurikulum	28
1.7.13	Domain Afektif	30
1.7.14	Penilaian atas talian	32
1.8	Rumusan	32

BAB 2 TINJAUAN LITERATUR

2.0	Pendahuluan	34
2.1	Teori-teori kajian	35
2.2	Kerangka teori kajian	35
2.3	Model ADDIE	39
2.4	Kajian berkaitan Model ADDIE	42
2.5	Taksanomi Krathwolh	44
2.6	Teori Penjajaran Konstruktif John Biggs	48
2.7	Teori Kemahiran Insaniah (<i>Soft Skill</i>) Patrick S. O'Brien	49
2.8	Model Pembelajaran Kolb	51
2.9	Penilaian Kurikulum	55
2.10	Kebolehpercayaan	61

2.11	<i>Outcome Based Education (OBE)</i>	63
2.12	Kajian-kajian lampau	66
2.12.1	Kemahiran Insaniah	66
2.12.2	Pentaksiran	68
2.12.3	Pentaksiran formatif dan sumatif	69
2.12.4	Pentaksiran Kemahiran Insaniah	75
2.12.5	Pembelajaran Berpusatkan Pelajar (SCL)	79
2.12.6	Rubrik	85
2.12.7	Jenis-jenis rubrik	87
2.12.8	Pencirian Rubrik	90
2.12.9	kajian pembinaan dan peranan rubrik	91
2.12.10	Penilaian prestasi berdasarkan rubrik	94
2.12.11	Rubrik sebagai alat pengukuran program dan kendiri pelajar	94
2.12.12	Ketekalan rubrik kemahiran insaniah	96
2.12.13	Kesahan Kandungan Rubrik	98
2.12.14	Kerja berpasukan	100
2.12.15	Pembelajaran sepanjang hayat	102
2.12.16	Kokurikulum	105
2.13	Rumusan	112

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN

3.0	Pengenalan	114
3.1	Reka bentuk kajian	115
3.2	Lokasi kajian	117
3.3	Populasi kajian	119

3.4	Sampel kajian	122
3.5	Kerangka konseptual	128
3.6	Pemboleh Ubah Kajian	131
3.7	Instrumen kajian	132
3.8	Pembinaan rubrik	133
3.9	Kesahan rubrik (Kajian rintis)	138
3.10	Pentadbiran pengumpulan data	140
3.11	Analisis data kajian	141
3.12	Penyataan Standard dan Tahap pencapaian Pelajar	143
3.13	Rujukan Gred Pencapaian Program Matrikulasi	146
3.14	Rubrik penilaian matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	147
3.15	Rumusan	157

BAB 4

DAPATAN KAJIAN

4.0	Pengenalan	158
4.1	Latar Belakang Demografi	159
4.1.1	Taburan peratusan pelajar dan pensyarah	159
4.1.2	Zon Utara	160
4.1.3	Zon Tengah	160
4.1.4	Zon Selatan	161
4.1.5	Bilangan keseluruhan pelajar mengikut zon	161
4.2	Ujian Normaliti Data	163
4.3	Nilai Kesahan Rubrik Kemahiran Insaniah bagi Mata Pelajaran Kokurikulum Pelajar Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia	164

4.4	Nilai Kebolehpercayaan Penilaian Kemahiran Insaniah bagi Mata Pelajaran Kokurikulum Pelajar Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia.	166
4.5	Tahap pencapaian kemahiran insaniah pelajar berdasarkan rubrik penilaian yang dihasilkan bagi Mata Pelajaran Kokurikulum, Program Matrikulasi	169
4.6	Pembelajaran Sepanjang Hayat bagi pelajar lelaki	171
4.7	Pembelajaran Sepanjang Hayat pelajar perempuan	172
4.8	Pembelajaran Sepanjang Hayat bagi pelajar lelaki dan perempuan	174
4.9	Kerja Berpasukan bagi pelajar lelaki	176
4.10	Kerja Berpasukan bagi pelajar perempuan	178
4.11	Kerja Berpasukan bagi pelajar lelaki dan perempuan	179
4.12	Tugasan Projek bagi pelajar lelaki	181
4.13	Tugasan Projek bagi pelajar perempuan	182
4.14	Tugasan Projek bagi pelajar lelaki dan perempuan	183
4.15	Persetujuan pensyarah terhadap rubrik penilaian Kemahiran Insaniah pelajar bagi Mata Pelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia	185
4.16	Tahap Perbezaan skor pencapaian bagi Mata Pelajaran Kokurikulum di Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia antara zon	189
4.16.1	Zon Utara	189
4.16.2	Zon Tengah	190
4.16.3	Zon Selatan	191
4.16.4	Perbezaan secara keseluruhan	192

4.17	Tahap Perbezaan skor pencapaian lelaki dan perempuan Kemahiran Insaniah pelajar bagi Mata Pelajaran Kokurikulum di Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia	194
4.18	Pengaruh Pembelajaran Sepanjang Hayat dan Kerja Berpasukan terhadap pencapaian tugas projek pelajar	195
4.19	Penerimaan Rubrik Penilaian diantara pencapaian pelajar, kesahan dan persetujuan pensyarah melalui pengkaedahan trangulasi	196
4.20	Rumusan	198

BAB 5

PERBINCANGAN, KESIMPULAN DAN CADANGAN

5.0	Pengenalan	199
5.1	Nilai kesahan dan kebolehpercayaan Rubrik Kemahiran Insaniah bagi Mata Pelajaran Kokurikulum pelajar Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia.	200
5.2	Tahap pencapaian Kemahiran Insaniah pelajar berdasarkan rubrik penilaian yang dihasilkan bagi Mata Pelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi.	201
5.3	Persetujuan Pensyarah terhadap rubrik penilaian Kemahiran Insaniah pelajar bagi Mata Pelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia	205
5.4	Tahap Perbezaan skor pencapaian Pembelajaran Sepanjang Hayat, Berpasukan dan Tugas Projek Kemahiran Insaniah pelajar bagi Mata Pelajaran Kokurikulum di Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia antara zon dan jantina.	208
5.5	Pengaruh Pembelajaran Sepanjang Hayat dan Kerja Berpasukan terhadap pencapaian tugas projek pelajar	209
5.6	Penerimaan Rubrik Penilaian Kemahiran Insaniah diantara pencapaian pelajar, kesahan pakar dan persetujuan pensyarah melalui pengkaedahan tarngulasi	210

5.7	Kesimpulan	211
5.8	Implikasi Kajian	212
5.8.1	Implikasi terhadap Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia	213
5.8.2	Implikasi terhadap Universiti	214
5.8.3	Implikasi terhadap Pensyarah	214
5.8.4	Implikasi terhadap Pelajar	215
5.9	Novelti Kajian	216
5.10	Cadangan	222
5.11	Penutup	224
	RUJUKAN	225
	LAMPIRAN	

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Muka Surat
3.1	Rekabentuk Pra-eksperimen Kajian Kes Sekali (One-shot case study)	115
3.2	Bilangan Kolej Matrikulasi Mengikut Negeri dan Zon	118
3.3	Bilangan Keseluruhan Pensyarah Kokurikulum Kolej-Kolej Program Matrikulasi Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia.	121
3.4	Sampel Kajian Mengikut Kolej, Pensyarah Program Matrikulasi	123
3.5	Jumlah keseluruhan saiz sampel Pensyarah lelaki dan perempuan Program Matrikulasi yang mengajar matapelajaran Kokurikulum bagi Zon Utara, Zon Tengah dan Zon Selatan	124
3.6	Bilangan pelajar berdasarkan jantina	127
3.7	Bilangan keseluruhan Sampel Kajian	128
3.8	Pemboleh Ubah Kajian	131
3.9	Nilai Kesahan (r) alpha Chronbach Item Panel Pakar (Kajian Rintis)	140
3.10	Data Analisis Kajian	144
4.1	Taburan peratusan pelajar mengikut zon kolej dan jantina	159
4.2	Taburan Peratusan Berdasarkan demografi Pensyarah	162
4.3	Ujian Normaliti	164
4.4	Nilai Kesahan (r) Alpha Chronbach Item Panel Pakar	165
4.5	Kebolehpercayaan (<i>Interobservation agreement</i>)	168

4.6	Tahap pencapaian Kemahiran Insaniah pelajar berdasarkan rubrik penilaian yang dihasilkan bagi mata pelajaran Kokurikulum, Program Matrikulasi	170
4.7	Nilai skor pencapaian bagi pelajar lelaki pada Tahap <i>Sangat Baik dan Baik (Pembelajaran Sepanjang Hayat)</i>	172
4.8	Nilai skor pencapaian pelajar perempuan pada pencapaian <i>Sangat Baik dan Baik (Pembelajaran Sepanjang Hayat)</i>	174
4.9	Nilai skor pencapaian keseluruhan pelajar (lelaki dan perempuan) pada tahap pencapaian <i>Sangat Baik dan Baik (Pembelajaran Sepanjang Hayat)</i>	175
4.10	Nilai skor pencapaian bagi pelajar lelaki pada Tahap <i>Sangat Baik dan Baik (Kerja Berpasukan)</i>	177
4.11	Nilai skor pencapaian pelajar perempuan pada pencapaian <i>Sangat Baik dan Baik (Kerja Berpasukan)</i>	179
4.12	Nilai skor pencapaian keseluruhan pelajar (lelaki dan perempuan) pada tahap <i>Sangat baik dan Baik (Kerja Berpasukan)</i>	181
4.13	Nilai skor pencapaian tugas projek bagi pelajar lelaki pada Tahap <i>Sangat Baik dan Baik (Tugas Projek)</i>	182
4.14	Nilai pencapaian tugas projek bagi pelajar perempuan pada tahap <i>Sangat Baik dan Baik (Tugas Projek)</i>	183
4.15	Nilai pencapaian bagi keseluruhan pelajar lelaki dan perempuan pada tahap <i>Sangat Baik dan Baik (Tugas Projek)</i>	184
4.16	Tahap persetujuan Pensyarah terhadap rubrik penilaian Kemahiran Insaniah pelajar bagi Matapelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia	185

4.17	Perbezaan skor pencapaian Pembelajaran Sepanjang Hayat, Kerja Berpasukan, Tugas Projek antara zon dan jantina	192
4.18	Analisis Deskriptif (Min dan sisihan piawaian)	193
4.19	Analisis Anova sehala	194
4.20	Analisis Multi Regreasion	196

SENARAI RAJAH

No. Rajah		Muka Surat
1.1	Hubungan antara Reka Bentuk Kurikulum, Penyampaian dan Penilaian Diadaptasi oleh Agensi Kerangka Malaysia (2013) dari Felder, R. M. & Brent, R. (2003). Designing and Teaching Courses to Satisfy the ABET Engineering Criteria. Journal of Engineering Education, 92 (1), 7 - 25.	11
2.1	Kerangka Teori Kajian Rubrik Kemahiran Insaniah Matapelajaran Kokurikulum, Program Matrikulasi. Kementerian Pendidikan Malaysia	38
2.2	Model ADDIE dalam pembinaan rubrik Kemahiran Insaniah Kokurikulum	39
2.3	Taksonomi Krathwohl, Bloom & Masia (1964)	44
2.4	Model Penjajaran Konstruktif oleh Biggs (2003)	48
2.5	Model Teori Pembelajaran Kolb (1984)	53
3.1	Kerangka Konseptual Kajian	130
3.2	Carta alir Pengujian (Morrow et.al, 2005)	134
3.3	Kerangka konsep Domain Hasil Pembelajaran (DHP) KKM 7 Pembelajaran Sepanjang Hayat berdasarkan Rubrik PNGK Bersepadu: Panduan Pentaksiran Hasil Pembelajaran (Kementerian Pendidikan Tinggi Malaysia, 2016)	136
3.4	Kerangka Konsep Domain Hasil Pembelajaran (DHP) KKM 5 kerja berpasukan berdasarkan Rubrik PNGK Bersepadu: Panduan Pentaksiran Hasil Pembelajaran (Kementerian Pendidikan Tinggi Malaysia, 2016)	137
3.5	Domain Hasil Pembelajaran Kerangka Kelayakan Malaysia (DHP KKM) (Agensi Kelayakan Malaysia, 2015)	137

3.6	Penyata Standard Rubrik Kemahiran Insaniah berdasarkan aras taksonomi Karlthwolh (1964)	146
3.7	Rujukan Gred Program Matrikulasi (Buku Panduan akademik Bahagian Matrikualsi, Kementerian Pendidikan Malaysia, 2018)	147
3.8	Hasil pembelajaran dan objektif berdasarkan hasil pembelajaran Kursus bagi matapelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi.	148
3.9	Kandungan Penilaian matapelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi. bagi kemahiran insaniah pembelajaran sepanjang hayat	149
3.10	Kandungan Penilaian matapelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi. bagi kemahiran insaniah kerja berpasukan	150
3.11	Skala 1 (Sangat Lemah) penilaian bagi pembelajaran sepanjang hayat bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	151
3.12	Skala 2 (Lemah) penilaian bagi pembelajaran sepanjang hayat bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	151
3.13	Skala 3 (Sederhana) penilaian bagi pembelajaran sepanjang hayat bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	152
3.14	Skala 4 (Baik) penilaian bagi pembelajaran sepanjang hayat bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	152
3.15	Skala 5 (Sangat Baik) penilaian bagi pembelajaran sepanjang hayat bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	153
3.16	Skala 1 (Sangat Lemah) penilaian bagi pembelajaran kerja berkumpulan bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	153
3.17	Skala 2 (Lemah) penilaian bagi pembelajaran kerja berkumpulan bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	154

3.18	Skala 3 (sederhana) penilaian bagi pembelajaran kerja berkumpulan bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	154
3.19	Skala 4 (Baik) penilaian bagi pembelajaran kerja berkumpulan bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	155
3.20	Skala 5 (Sangat Baik) penilaian bagi pembelajaran kerja berkumpulan bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	155
3.21	Fasa persediaan tugas projek bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	156
3.22	Fasa semasa tugas projek bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	156
3.23	Fasa selepas tugas projek bagi matapelajaran kokurikulum Program Matrikulasi	156
4.1	Peratusan Min Penerimaan Rubrik kemahiran Insaniah melalui perkaedahan triangulasi (Methodological Trangulation)	197

SENARAI LAMPIRAN

- 1 Rubrik Penilaian Kemahiran Insaniah
Matapelajaran Kokurikulum. Program Matrikulasi
- 2 Panduan Penilaian Secara Online Kemahiran Insaniah
Matapelajaran Kokurikulum program Matrikulasi.
Kementerian Pendidikan Malaysia
- 3 Borang Persetujuan Pensyarah
- 4 Soal Selidik
- 5 Contoh kertas kerja

BAB 1

PENGENALAN

Pendidikan era kini merupakan elemen terpenting dalam usaha melahirkan modal insan yang memiliki jati diri yang kuat, ketrampilan, keperibadian yang mulia, mempunyai pengetahuan dan kemahiran yang tinggi bagi mengisi keperluan negara moden. Pendidikan berkualiti hendaklah relevan dengan keperluan pasaran masa kini serta mampu berhadapan dengan cabaran dan persekitaran menerusi persaingan antarabangsa yang semakin mencabar dalam era ekonomi dunia yang berlandaskan ilmu pengetahuan serta bertunjangkan sains dan teknologi.

Oleh yang demikian, bagi melahirkan pelajar yang holistik pada masa akan datang Kementerian Pendidikan Malaysia telah menyediakan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013-2025 bagi pendidikan pra sekolah hingga lepasan

Menengah dan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2015-2025 bagi peringkat Universiti. Pelan pembangunan ini adalah bagi memastikan generasi muda terutama pelajar dipersiapkan bagi menghadapi cabaran abad ke-21 ini. Oleh itu, menerusi Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia pihak kementerian pendidikan telah menggariskan enam ciri utama yang diperlukan oleh setiap pelajar yang perlu bersaing di peringkat global iaitu:

- i. Pengetahuan
- ii. Kemahiran berfikir
- iii. Kemahiran Dwi bahasa
- iv. Etika dan kerohanian
- v. Kemahiran memimpin
- vi. Identiti Nasional

Enam ciri utama yang digariskan di dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia adalah sejajar dengan falsafah pendidikan negara dalam melahirkan pelajar yang holistik dari segi intelek, rohani, jasmani dan emosi. Keupayaan pelajar menguasai enam ciri utama ini dapat dihasilkan menerusi pendidikan yang cekap dan efisien secara tidak langsung ianya dapat dilihat menerusi tahap pencapaian keberhasilan pelajar yang tinggi.

Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia turut menyenaraikan 11 anjakan transformasi sistem yang menyeluruh melibatkan pegawai kementerian, pendidik, ibu bapa dan pelajar. Berdasarkan 11 anjakan ini, anjakan ketiga iaitu melahirkan rakyat yang menghayati nilai berkait rapat dengan penguasaan Kemahiran Insaniah pelajar. Di dalam anjakan ketiga antara fokus yang digariskan ialah membangunkan pelajar secara

holistik dengan mengukuhkan penyertaan pelajar dalam Isukan, 1kelab dan 1badan beruniform. Selain itu juga, Penekanan terhadap membangunkan nilai dan sahsiah murid dan memperkukuhkan perpaduan dengan memupuk dan menerapkan nilai murni selain dari rumah ianya juga bermula dari peringkat pra sekolah sehingga pengajian tinggi. Kemampuan dalam melahirkan pelajar keperibadian dan sahsiah yang tinggi serta berilmu seperti yang terkandung didalam Falsafah Pendidikan Negara perlu mempunyai sistem pendidikan yang berkualiti seiring dengan strategik pembangunan yang terkandung pada Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2013-2025). Pada tahun 2017 tumpuan peningkatan pembangunan sahsiah pelajar memberikan fokus kepada aktiviti kokurikulum dan seterusnya diperluaskan dan diperkukuhkan dengan melibatkan aktiviti di dalam dan di luar kelas.

patinya. Kemahiran insaniah turut sinonim dengan kemahiran generik. *Employability* dan *soft skill* merupakan elemen penting bagi graduan dan pelajar sekolah untuk menghadapi dunia pekerjaan serta kehidupan seharian. Menurut Gibb, J & Curtin (2004), kemahiran insaniah merupakan elemen penting bagi seseorang pekerja kerana terdapat banyak perubahan dalam ekonomi serta penerimaan majikan terhadap pekerja yang berkemahiran.

Oleh yang demikian instrumen penilaian terhadap kemahiran insaniah adalah penting dalam memastikan penguasaan pelajar terhadap kemahiran yang dipelajari dapat dipenuhi sejajar dengan hasil pembelajaran yang ditetapkan dalam sesuatu sukatan matapelajaran.

1.1 Latar belakang kajian

Dalam era globalisasi masa kini, Malaysia memerlukan suatu proses transformasi struktur dalam pelbagai aspek terutama dalam bidang pendidikan untuk menuju ke arah negara maju. Matlamat ke arah pembentukan negara maju melalui Wawasan 2020, Wawasan Kemakmuran Bersama 2030 (WKB 2030) dan Transformasi Negara 2050 (TN50) adalah misi dan visi negara untuk mengerakkan masyarakat negara ini supaya lebih berdaya saing. Pembentukan negara akan tercapai sekiranya masyarakat sentiasa berdaya bersaing dalam meningkatkan kemahiran dan kualiti diri yang tinggi setanding dengan negara-negara maju yang lain. Walau bagaimanapun ianya perlu dilakukan melalui proses fasa pendidikan yang komprehensif melalui latihan (Nordin, Abd Hamid & Jabor, 2005).

Dalam usaha menuju ke arah negara maju, pelbagai aspek perlu dititikberatkan agar generasi pewaris negara terutama dalam kalangan pelajar dan mahasiswa di peringkat sekolah serta universiti mempunyai jati diri yang tinggi melalui keseimbangan ilmu dan akhlak dalam merebut peluang pekerjaan yang kian mencabar. Selain itu, diperingkat institusi pendidikan tinggi pula pelajar perlu menguasai dua aspek yang penting secara seimbang iaitu dalam bidang akademik dan kemahiran insaniah, ini adalah kerana kedua-dua kemahiran ini dapat melahirkan graduan yang mempunyai modal insan berkualiti untuk memacu negara ke tahap yang lebih tinggi.

Faktor utama yang dialami oleh graduan di Malaysia yang menyebabkan mereka terus menganggur adalah kelemahan mereka dalam aspek kemahiran insaniah seperti kemahiran kepimpinan, kemahiran komunikasi, kemahiran berpasukan dan

tanggungjawab serta pemikiran kritikal dan kemahiran menyelesaikan masalah (Kasawani Ibrahim, Masduki Mohammad Morni¹, Mohd Yusri Ibrahim, Mohammad Mahdi Abas¹, Azza Jauhar Ahmad Tajuddin¹, Azhar Mohd Sinin, Hamdan Aziz & Mat Rahimi Yusof, 2019). Oleh itu, keseimbangan diri dari aspek akademik dan sahsiah perlu dititikberatkan berikutan perubahan senario pendidikan dan ekonomi negara masakini yang menuntut pelajar untuk mempersiapkan diri bagi menghadapi cabaran sebagai bakal pemimpin pada masa akan datang. Oleh itu, usaha dalam membangun pelajar yang mempunyai ciri-ciri yang holistik telah dirangka didalam pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013-2025 (Datuk Seri Mahdzir Khalid, 2016). Penerapan nilai aspirasi di dalam PPPM yang dirangka akan meningkatkan tahap pengetahuan dan kemahiran murid-murid sebagai persediaan bagi menghadapi cabaran dan kehendak pasaran pada abad ke-21.

Pembangunan pelajar secara holistik di peringkat rendah dan menengah dapat memberi kesinambungan dan kesan terhadap kecemerlangan pelajar di universiti. Walau bagaimanapun, suatu indikator penilaian terhadap pelajar di universiti serta pra universiti perlu dilakukan dalam menilai tahap keberkesanan struktur yang dibina agar ianya mampu melahirkan pelajar seimbang dalam pelbagai bidang dan dalam masa yang sama memiliki kemahiran berfikir aras tinggi. Negara memerlukan remaja yang dapat bersaing di peringkat global melalui prinsip Rukun Negara (Dato' Seri Idris Jusoh, 2015).

Selaras dengan itu, Kementerian Pengajian Tinggi (KPT) turut menggariskan Visi dan Misi untuk meneruskan kecemerlangan di peringkat antarabangsa melalui pendidikan berkualiti, insan cemerlang dan negara sejahtera. Seajar dengan itu juga

Misi KPT meningkatkan taraf ekosistem pendidikan tinggi agar berkualiti secara langsung membina potensi individu bagi mencapai aspirasi negara (Kementerian Pengajian Tinggi, 2017).

Dalam perkara ini, Kemahiran dari aspek insaniah dilihat amat penting dalam melahirkan pelajar dan graduan yang holistik. Pada masa kini cabaran lebih besar dan penilaian yang terancang dan berstruktur perlu dilaksanakan dalam menilai kemahiran insaniah pelajar. Ini adalah untuk membangunkan modal insan berciri kelas pertama yang mempunyai kecekapan, berdaya saing, fleksibel dan tahan lasak untuk menempuh cabaran persekitaran di alam pekerjaan. Justeru itu, peningkatan terhadap aspek Kemahiran Insaniah amat diperlukan bagi membangunkan potensi diri pelajar (Ahmad Anuar & Esa, 2010) ini turut disokong oleh, Hassan (2002), Jantan (2005), Mokhtar (2006) & Ismail (2012). Pencapaian lulus akademik di IPT tidak menjamin pasaran pekerjaan. Kepelbagaian kebolehan pelajar dari aspek kemahiran insaniah amat penting dalam memberi keyakinan diri pada graduan untuk bersaing dan tidak terikat dengan kebolehan yang satu sahaja.

Dalam merealisasikan penilaian berstruktur dan peningkatan kemahiran insaniah ini, Kementerian Pendidikan Tinggi telah mengambil langkah ke hadapan bagi menilai keberkesanan program dan aktiviti yang dijalankan terhadap graduan bagi memenuhi aspirasi negara agar melahirkan pelajar dan graduan yang holistik.

Oleh yang demikian Kementerian Pendidikan Tinggi telah membentuk mekanisme bersepadu pentaksiran, pembangunan dan pelaporan pencapaian pelajar (iCGPA) ianya mengambil kira peningkatan adab, keilmuan dan keupayaan mereka.

Pelaporan hasil pencapaian atribut turut dipaparkan agar ianya sejajar dengan hasrat KPM dan KPT melalui enam aspirasi dalam PPPM dan lapan domain hasil pembelajaran kerangka kemahiran Malaysia. Dalam membangunkan insan yang holistik dan seimbang Kementerian Pengajian Tinggi berusaha membangunkan penjajaran reka bentuk, kecekapan penyampaian serta pentaksiran kurikulum dengan memberi fokus terhadap pengalaman pembelajaran pelajar. Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (Pengajian Tinggi) 2015-2025 dengan menggariskan lapan aspek seperti berikut :

- i) Pengetahuan
- ii) Kemahiran Psikomotor/Amali/Teknikal
- iii) Kemahiran dan Tanggungjawab Sosial
- iv) Nilai, Sikap dan Profesionalisme
- v) Kemahiran Komunikasi, Kepimpinan dan Kerja Berpasukan
- vi) Kemahiran Penyelesaian Masalah dan Kemahiran Saintifik
- vii) Kemahiran Pengurusan Maklumat dan Pembelajaran Sepanjang Hayat
- viii) Kemahiran Mengurus dan Keusahawanan

Dalam Konteks ini terdapat persamaan atribut yang dinilai melalui hasil pembelajaran pelajar melalui aktiviti mahupun pembelajaran di dalam kelas. enam atribut tersebut ialah:

- i. Etika dan Kerohanian
- ii. Identiti Nasional
- iii. Kemahiran Memimpin
- iv. Kemahiran Bahasa
- v. Pengetahuan
- vi. Kemahiran Berfikir

Atribut yang dinyatakan secara langsung telah merangkumi keseluruhan domain hasil pembelajaran kerangka kelayakan Malaysia (DHPM) yang dilihat mampu meningkatkan tahap kemahiran Insaniah pelajar sejajar dengan matlamat Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) dan Kementerian Pengajian Tinggi (KPT) dalam melahirkan pelajar yang holistik dan seimbang.

Dalam hal ini, Program Matrikulasi di bawah Kementerian Pendidikan Malaysia turut tidak ketinggalan untuk bersama-sama memacu pelajar ke arah insan yang holistik dan seimbang sejajar dengan keperluan universiti ketika ini. Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia adalah berkonsepkan program persediaan bagi pelajar lulusan Sijil Pelajaran Malaysia untuk melayakkan mereka mengikuti kursus peringkat ijazah dalam bidang Sains, Teknologi dan Sastera Ikhtisas di universiti awam dan swasta (Bahagian Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia, 2017). Dalam perkara ini, kurikulum bagi program ini telah memberi penekanan terhadap keseimbangan dari aspek akademik, kokurikulum dan sahsiah. Penekanan sedemikian bertujuan menyediakan pelajar yang berilmu pengetahuan dan berketerampilan serta mempunyai kualiti diri yang terpuji khususnya daya kepemimpinan yang tinggi. Oleh yang demikian, dalam melahirkan pelajar yang berkualiti dan seimbang, kepentingan terhadap matapelajaran Kokurikulum perlu dititikberatkan untuk membentuk kemenjadian dan pembangunan insaniah pelajar serta disokong oleh matapelajaran akademik.

Namun begitu, kurikulum dan program yang terancang perlu mengambil kira aspek pembangunan insaniah pelajar menerusi matapelajaran Kokurikulum pada setiap semester serta perlu dinilai dan diukur pencapaian pelajar sepanjang pengajian di

Program Matrikulasi. Ini adalah kerana hanya markah 10 peratus penglibatan kokurikulum merupakan instrumen penilaiannya. Selain daripada itu, ketika ini rubrik yang sedia ada adalah kurang jelas dan penilaian yang tidak standard bagi matapelajaran kokurikulum di Program Matrikulasi. Oleh yang demikian, penilaian yang dilakukan tidak menyeluruh bagi mencapai piawaian Agensi Kelayakan Malaysia (MQA). Selain itu, pembinaan rubrik penilaian yang standard terhadap pembangunan insaniah turut diperlukan agar ia dapat memberi impak dan nilai tambah yang berkesan selain sukatan matapelajaran yang sedia ada. Menurut kajian dijalankan terhadap seramai 80 orang oleh Wang (2017) melaporkan penilaian berdasarkan rubrik mampu membentuk kawalan diri pelajar dengan membimbing mereka melalui peringkat-peringkat tertentu iaitu peringkat penentuan tujuan, perancangan, pemantauan diri dan refleksi diri.

Selain daripada itu, kajian oleh Noorzalina Noor, Dahlia Janan & Mahzan Arshad (2020) terhadap validasi rubrik sebagai alat pengukuran penulisan ilmiah mendapati rubrik sebagai satu kaedah baharu terhadap proses pengajaran ianya dapat meningkatkan prestasi dan persepsi pelajar terhadap pembelajaran serta dapat mengetahui kelemahan dan penambahbaikan dengan segera disepanjang proses pengajaran dan pembelajaran dilaksanakan. Oleh yang demikian keperluan rubrik adalah penting sebagai panduan penilaian agar ianya selari dengan perkembangan terkini pihak universiti yang mementingkan graduan yang holistik. Berikutan keperluan tersebut, penilaian melalui iCGPA telah mula di perkenalkan kepada universiti di seluruh negara untuk menilai tahap kurikulum dan program yang berkualiti dalam melahirkan pelajar yang holistik.

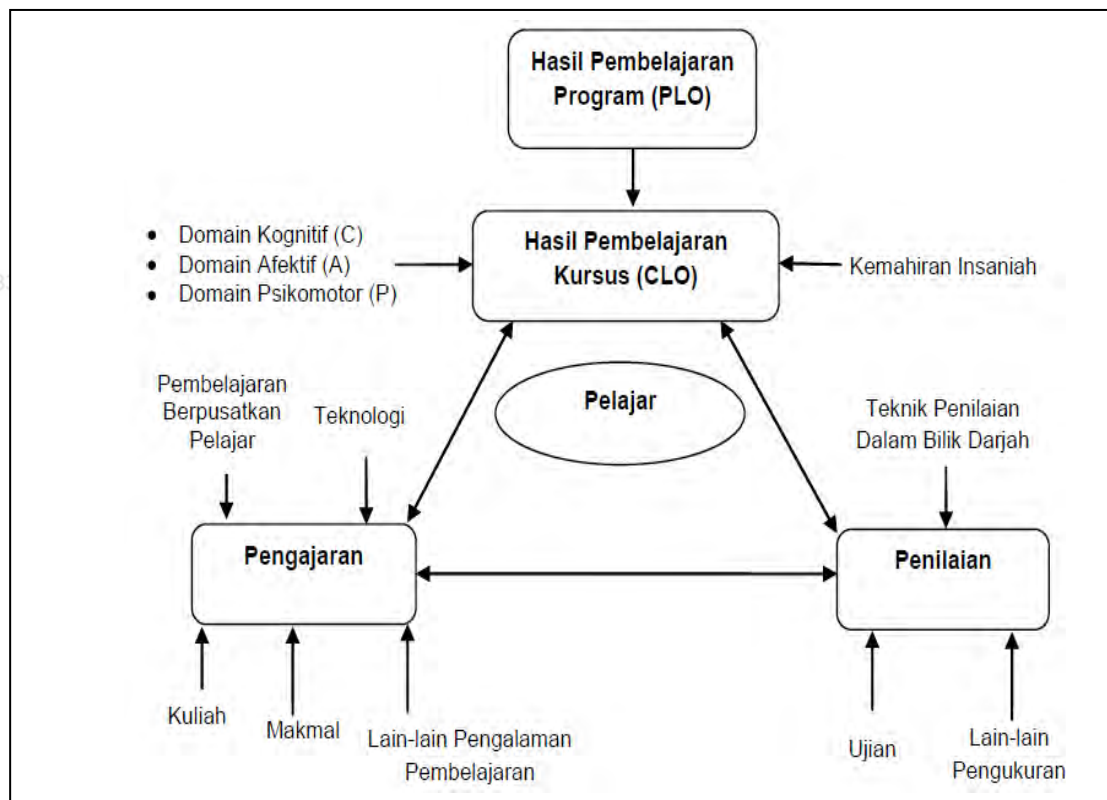
Oleh itu, Sebagai institusi yang menyediakan pelajar ke universiti awam mahu pun swasta, kurikulum dan aktiviti menerusi matapelajaran kokurikulum di Program Matrikulasi perlu menitikberatkan kepada pembangunan insaniah pelajar dan membantu pelajar agar mampu mencapai skor yang tinggi terhadap penilaian iCGPA di peringkat Universiti. Dalam perkembangan ini, Program Matrikulasi memerlukan satu rubrik insaniah yang komprehensif bagi membantu melengkapkan kebolehan pelajar secara holistik dan berkualiti. Oleh yang demikian, dengan rubrik penilaian tersebut secara tidak langsung ianya turut memperlihatkan kualiti dan kecemerlangan Program Matrikulasi untuk menghasilkan pelajar yang holistik sejajar dengan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2015-2025 (Pengajian Tinggi) berlandaskan kepada Lonjakan 1 yang bertujuan untuk membentuk graduan yang holistik, seimbang dan berciri keusahawanan berlandaskan Falsafah Pendidikan Negara (FPN).

Selain itu juga, Agensi Kelayakan Malaysia turut mendokumen Garis Panduan Amalan Baik Bagi Penilaian Pelajar (GGP:AS) dengan memberi penekanan bahawa penilaian mesti disepadukan dan tidak boleh dipisahkan daripada pembelajaran pelajar (Agensi Kelayakan Malaysia, 2013). Oleh yang demikian, pembinaan sesuatu rubrik penilaian perlu mengambil kira kandungan dan matlamat yang ditetapkan melalui hasil pembelajaran pelajar agar menerusi penilaian yang komprehensif ianya dapat membantu membangunkan keupayaan pelajar agar mereka menggunakan pemahaman mereka yang untuk mengenal pasti, menjelaskan dan menghasilkan penyelesaian terhadap isu-isu atau perkara-perkara di persekitaran pelajar samaada individu, masyarakat mahupun negara.

Justeru itu, penilaian memainkan peranan penting dalam menilai setiap hasil sesuatu aktiviti pengajaran dan pembelajaran yang dihasilkan (rujuk rajah 1.1). Ini adalah kerana penilaian merupakan sebahagian yang penting dalam proses pembelajaran dan pengajaran, kaedah penilaian atau penunjuk hasil pembelajaran dan ianya perlu dibina sejajar dengan hasil pembelajaran program (PLO) dan hasil pembelajaran kursus (CLO). Jajaran ini secara langsung memberi galakan kepada pelajar untuk mengambil pendekatan pembelajaran yang akan menghasilkan pencapaian CLO dan seterusnya membantu pencapaian PLO.

Rajah 1.1. Hubungan antara Reka Bentuk Kurikulum, Penyampaian dan Penilaian Diadaptasi oleh Agensi Kerangka Malaysia (2013) dari Felder, R. M. & Brent, R. (2003). *Designing and Teaching Courses to Satisfy the ABET Engineering Criteria. Journal of Engineering Education*, 92 (1), 7 - 25.

Berdasarkan kajian berkaitan pembangunan dan penentusahan rubrik pentaksiran prestasi bagi mentaksir projek reka bentuk seni bina di Politeknik Malaysia

yang di lakukan oleh Nurfirdawati (2016) terhadap 136 orang pelajar politeknik secara kesimpulan mendapati bahawa setiap pentaksiran yang dilakukan perlu di lihat dari aspek perkembangan pengetahuan pelajar. Pembinaan alat pentaksiran amat penting kepada ketepatan sesuatu pengukuran yang dilakukan dan ianya bergantung kepada kebolehfungsian alat mengukur dengan apa yang sepatutnya diukur. Ini adalah kerana pentaksiran yang berkualiti ialah dengan memberi keadilan kepada pelajar, mempunyai sasaran yang jelas dan mempunyai penjajaran kurikulum . Menurutny lagi, ramai pendidik membuat penilaian berterusan kepada pelajar walaubagaimanapun alat ukuran perlu membezakan dengan baik terhadap kebolehan pelajar.

Penyelidik turut mencadangkan kajian-kajian lain dilakukan dalam mengetengahkan peranan penambahbaikan alat pentaksiran sebagai jaminan untuk menghasilkan keputusan yang lebih adil dan bermakna dalam pengajaran dan pembelajaran terutama pentaksiran yang subjektif. Selain itu trurt dicadangkan kajian berkaitan dengan kaedah pentaksiran sendiri dan rakan agar ianya dapat memberi pemahaman kepada pelajar terhadap jangkaan oleh pensyarah semasa proses pembelajaran dilakukan. Oleh itu, kajian terhadap penghasilan rubrik dapat menghasilkan pentaksiran yang lebih telus pensyarah kepada pelajar serta membantu pelajar kearah pencapaian pembelajaran yang lebih baik.

1.2 Pernyataan Masalah

Program Matrikulasi telah melahirkan ramai pelajar dalam bidang sains, perakaunan serta kejuruteraan yang melanjutkan pelajaran ke peringkat Ijazah di Universiti.

Kurikulum di peringkat Program Matrikulasi turut menggariskan kepentingan dari aspek pembangunan insaniah pelajar pada setiap aktiviti kokurikulum selama satu semester selain daripada akademik. Penilaian berterusan turut dibuat terhadap pelajar sepanjang mengikuti matapelajaran kokurikulum berdasarkan sahasiah, kehadiran, penglibatan dan jawatan yang disandang. Selain itu, markah 10 peratus turut dinilai melalui penglibatan, jawatan dan pencapaian pelajar sepanjang semester 1 dan 2 di Program Matrikulasi.

Penyelidik telah menjalankan kajian keperluan awal dengan menggunakan kaedah *need assessment*, penyelidik telah menyediakan soal selidik berkaitan kaedah penilaian Mata Pelajaran Kokurikulum, Program Matrikulasi dikalangan Pensyarah Kokurikulum program Matrikulasi. Seramai 60 orang pensyarah telah memberi maklum balas kepada soal selidik tersebut. Kaedah ini di buat untuk mengenalpasti masalah dan penambahbaikan kepada penilaian matapelajaran kokurikulum yang sedia ada bagi membantu pihak Program Matrikulasi untuk mencapai hasil pembelajaran program dan hasil pembelajaran khusus diperolehi oleh pelajar adalah berkualiti serta mencapai piawaian Agensi kelayakan Malaysia (MQA) yang diperlukan.

Hasil analisis daripada kaedah ini didapati 80% pensyarah daripada jumlah keseluruhan maklum balas yang diterima menyatakan sangat setuju keperluan rubrik yang standard bagi menilai aras pencapaian pelajar secara sistematik dan terperinci. Manakala 20% lagi menyatakan setuju. Selain itu juga 80% pensyarah menyatakan sukar untuk menilai perbandingan markah secara individu antara pelajar berikutan penilaian yang dijalankan adalah secara markah berkumpulan. Manakala 15% menyatakan setuju dan 5% agak setuju.

Kajian *need assessment* menunjukkan rubrik penilaian kemahiran insaniah pelajar yang kurang jelas dan tidak standard merupakan cabaran dan kesulitan yang dialami dalam melakukan penilaian yang telus dan jelas. Melalui rubrik penilaian yang standard pihak matrikulasi dapat menghasil aktiviti yang berkesan serta kualiti pelajar yang mampan dari aspek kemahiran insaniah.

Selain itu juga, Program Matrikulasi telah menetapkan Objektif Program Pendidikan (PEO) bagi menghasilkan pelajar yang berkualiti sejajar dengan matlamat PPPM 2012-2025 untuk melahirkan pelajar yang holistik dan cemerlang. Program Matrikulasi turut mengariskan keberhasilan perlu ada pada pelajar setelah mengikuti program di Matrikulasi. Oleh itu matapelajaran kokurikulum turut diberi peranan penting dalam membentuk pelajar mengikut hasil pembelajaran yang telah ditetapkan.

Tanpa penilaian rubrik yang standard menjadi kekangan kepada pensyarah untuk menilai tahap penguasaan kemahiran insaniah individu secara holistik. Pentaksiran yang sesuai diperlukan dalam penilaian secara subjektif terutama terhadap domain afektif supaya ianya dapat menghasilkan keputusan yang boleh dipercayai dan adil. Didapati juga kriteria-kriteria yang sedia ada ketika ini terlalu umum dan kemungkinan menyebabkan pensyarah mencipta kriteria dan fahaman penilaian yang berbeza-beza antara satu sama yang lain dan boleh menyebabkan keputusan penilaian yang tidak boleh dipercayai. Oleh itu, pembinaan rubrik penilaian Kemahiran insaniah amat diperlukan dengan berpanduan kandungan matapelajaran Kokurikulum yang sedia ada. Ianya amat penting untuk menentukan tahap penguasaan pelajar terhadap kemahiran insaniah menerusi aktiviti di dalam kelas mahupun di luar kelas agar ianya dapat mencapai objektif keberhasilan pembelajaran pelajar yang telah ditetapkan oleh Program matrikulasi. Sejajar dengan perkembangan pendidikan masa kini dan

pengumuman mantan Menteri Pendidikan Dato Seri Mahadzir bin khalid, lulusan Program Matrikulasi diberi pengiktirafan pensijilan mulai tahun 2016 untuk memudahkan pelajar lepasan Program Matrikulasi untuk memohon pekerjaan di sektor awam dan swasta.

Program Matrikulasi perlu berusaha ke arah mempertingkatkan pembangunan diri pelajar berdasarkan garis panduan yang diiktiraf oleh Agensi Kelayakan Malaysia (MQA) serta memenuhi syarat dan mematuhi keperluan Kerangka Kelayakan Malaysia (KKM) bagi setiap penilaian kemahiran pelajar khususnya matapelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi dapat melahirkan pelajar yang berkualiti serta memenuhi kehendak pasaran sektor swasta dan melayakkan sijil yang diperolehi oleh pelajar mendapat pengiktirafan khususnya daripada Jabatan Perkhidmatan Awam (JPA) dan

1.3 Objektif kajian

Berdasarkan pernyataan masalah objektif umum kajian ini adalah membina, menilai dan mengetahui perbezaan keberkesanan rubrik kemahiran insaniah berdasarkan jantina dan zon. Berikut adalah tujuh objektif spesifik kajian:

- i. Membina dan menilai tahap Kesahan dan kebolehpercayaan rubrik penilaian mata pelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia.

- ii. Menilai tahap pencapaian kemahiran insaniah pelajar berdasarkan rubrik penilaian mata pelajaran Kokurikulum Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia.
- iii. Menilai tahap pencapaian kemahiran Insaniah pelajar lelaki dan perempuan berdasarkan rubrik penilaian yang dihasilkan bagi matapelajaran kokurikulum, Program Matrikulasi..
- iv. Menilai tahap persetujuan pensyarah Kokurikulum Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia terhadap rubrik penilaian yang dibina
- v. Menilai perbezaan dalam pencapaian Kemahiran Insaniah pelajar bagi mata pelajaran kokurikulum di antara zon di Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia
- vi. Menilai sejauhmana pengaruh faktor skor pencapaian di antara pembelajaran sepanjang hayat dan kerja berpasukan terhadap markah pencapaian kerja projek.
- vii. Menilai tahap kekuatan Rubrik Penilaian Kemahiran Insaniah Matapelajaran Kokurikulum Pelajar Program Matrikulasi di antara pencapaian pelajar, kesahan pakar dan persetujuan pensyarah.

1.4 Persoalan kajian

Berdasarkan objektif kajian yang dinyatakan. Penyelidik telah mengariskan tujuh persoalan di seperti berikut:

- i. Apakah nilai Kesahan dan kebolehpercayaan rubrik penilaian yang dibina bagi mata pelajaran Kokurikulum , Program Matrikulasi?
- ii. Sejauhmanakah tahap pencapaian Kemahiran Insaniah pelajar berdasarkan rubrik penilaian yang dihasilkan bagi mata pelajaran Kokurikulum, Program Matrikulasi?
- iii. Sejauh manakah persetujuan Pensyarah terhadap rubrik penilaian Kemahiran Insaniah pelajar Program Matrikulasi yang di bina?
- iv. Adakah terdapat perbezaan dalam pencapaian Kemahiran Insaniah pelajar bagi mata pelajaran Kokurikulum di antara zon di Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia?
- v. Adakah terdapat perbezaan tahap pencapaian Kemahiran Insaniah di antara pelajar lelaki dan perempuan Program Matrikulasi yang mengikuti mata pelajaran Kokurikulum
- vi. Sejauh manakah pengaruh faktor Skor pencapaian pembelajaran sepanjang hayat dan kerja berpasukan terhadap markah penacapaian Kerja Projek?
- vii. Sejauh manakah kekuatan Rubrik Penilaian Kemahiran Insaniah Matapelajaran Kokurikulum Pelajar Program Matrikulasi di antara pencapaian pelajar, kesahan pakar dan persetujuan pensyarah.

1.5 Kepentingan kajian

Kepentingan kajian adalah untuk dijadikan asas kepada peningkatan Kemahiran Insaniah setiap individu pelajar di Program Matrikulasi dan secara tidak langsung dapat

meningkatkan serta memurnikan lagi kandungan program dan aktiviti yang dirancang. Selain itu ianya turut memenuhi keperluan objektif keberhasilan pembelajaran pelajar Program Matrikulasi menerusi matapelajaran Kokurikulum serta merupakan elemen penting terhadap perkembangan kurikulum pendidikan abad ke 21 di Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia.

Kajian ini amat berguna menerusi dapatan secara makro dan mikro kerana ianya dapat memenuhi keperluan pelbagai pihak seperti Pengurusan tertinggi Bahagian Matrikulasi, Pengurusan Tertinggi Kolej, Pensyarah, Unit Kokurikulum, Unit Hal Ehwal Pelajar dan Pelajar. Kajian ini dapat membantu pelbagai pihak terutamanya Pensyarah Kokurikulum dalam mengenalpasti program dan aktiviti yang dapat membantu peningkatan tahap kemahiran insaniah pelajar dari aspek pengajaran dan pembelajaran berpanduan kepada Domain Hasil Pembelajaran Kerangka Kelayakan Malaysia (DHP KKM).

Selain itu juga, kajian ini di harapkan dapat memenuhi keperluan pihak Universiti dan majikan yang memerlukan pelajar yang mempunyai ciri-ciri holistik dan berkualiti dari aspek insaniah sejajar dengan Falsafah Pendidikan Negara. Hasil kajian ini juga dapat memberi kesan terhadap potensi diri pelajar dimana pelajar yang di hasilkan mempunyai disiplin ilmu, akhlak yang baik, bertanggungjawab dan etika dan mempunyai entiti nasional yang tinggi untuk memacu negara ke arah negara maju pada masa akan datang.

Kepentingan kajian ini juga dapat memberi impak yang berkesan kepada pihak Pengurusan Bahagian Matrikulasi dan Kolej serta Pensyarah Khususnya dalam

merealisasikan matlamat Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025 yang telah ditetapkan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia. Selain itu juga Kajian ini juga diharapkan dapat menyelami kepakaran, ilmu dan peranan pensyarah dalam mendidik pelajar ke arah yang holistik dan berkualiti

1.6 Limitasi kajian

Tujuan kajian ini adalah untuk mengenalpasti dan menilai tahap penguasaan kemahiran insaniah pelajar terhadap keperluan Program Matrikulasi bagi menilai matapelajaran kokurikulum berdasarkan Objektif Hasil Pembelajaran Kursus (CLO) serta Objektif Hasil Pembelajaran Program (PLO) yang telah ditetapkan. Sampel kajian ini adalah terdiri daripada pelajar dan pensyarah yang terpilih di Kolej-kolej Matrikulasi, Program Matrikulasi Kementerian Pendidikan Malaysia.

Kajian ini dijalankan ke atas pelajar yang mengikuti matapelajaran Kokurikulum dan Pensyarah yang mengajar matapelajaran Kokurikulum di Kolej-kolej Matrikulasi, Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia. Kajian ini dijalankan mengikut skop tempat dan responden. Perkara yang berada di luar dari skop dan responden berikut menjadi limitasi kepada kajian.

- i. Kajian dijalankan di sembilan buah Kolej Matrikulasi mengikut zon yang ditetapkan iaitu Zon Utara, Zon Tengah dan Zon Selatan.
- ii. Kajian ini dilakukan terhadap pelajar jurusan sains dan akaun yang mengikuti Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia .

- iii. Subjek kajian ini terdiri daripada pelajar lelaki dan perempuan yang mengikuti matapelajaran Kokurikulum di Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia.
- iv. Pensyarah yang terlibat merupakan Pensyarah yang mengajar matapelajaran Kokurikulum di Program Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia.

1.7 Definisi operasional

Pelbagai definisi dan maksud digunakan dalam memberi pengertian terhadap setiap domain hasil pembelajaran kerangka kemahiran Malaysia. Pengertian dan definisi kajian seperti berikut diaplikasikan dalam konteks kajian ini.

1.7.1 Kemahiran Insaniah

Kemahiran insaniah atau *soft skill* merupakan kemahiran generik yang merangkumi pelbagai domain pembelajaran yang meliputi aspek keperibadian dan kerja-kerja berpasukan atau kumpulan (Md. Tahir, Mohammad yasin & Mustapha, 2014). Kemahiran insaniah kebanyakannya berkait rapat dengan kemahiran seperti kepimpinan, kerjasama berpasukan, komunikasi dan pembelajaran berterusan (Kementerian Pendidikan Tinggi, 2016). Kemahiran insaniah adalah perkara yang penting bagi melahirkan pelajar yang mampu berdaya saing, berkeyakinan tinggi dalam mengharungi cabaran dunia yang kompetitif ketika ini. Penguasaan kemahiran

insaniah bukan sahaja melibatkan pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas tetapi ianya turut melibatkan pengajaran dan pelajaran yang berlaku di luar kelas.

Kemahiran insaniah adalah suatu kemahiran yang mendidik dan membina keupayaan individu pelajar secara meluas untuk dipraktik kepada masyarakat serta negara. Pelajar yang dapat menyediakan diri pada tahap kemahiran insaniah yang tinggi secara tidak langsung pelajar tersebut dapat membentuk diri secara holistik dan berkualiti. Kemahiran Insaniah (soft skill) merupakan pelengkap kepada kemahiran keras (hard skill) ianya dapat membantu untuk menilai keupayaan seseorang individu terutama majikan yang memilih pekerja ini kerana jika individu yang mempunyai kualiti terutama menguasai kemahiran insaniah seseorang itu akan dapat menyesuaikan diri terhadap persekitaran terutama tempat kerja mahupun masyarakat dengan cepat berikutan perkembangan organisasi yang sentiasa berlaku perubahan dari masa ke semasa.

1.7.2 Penilaian

Sesuai data yang telah diperolehi perlu dilakukan proses penilaian. Dalam erti kata penilaian merujuk kepada mentafsirkan dapatan ujian kepada maklumat yang lebih tepat dan ianya dilakukan secara sistematik. Keputusan yang seimbang serta konsisten dapat dibuat melalui Penilaian dalam mentafsir hasil pengukuran. Keberkesanan pengajaran dan pembelajaran pelajar dapat ditentukan menerusi Penilaian dengan mengukur pencapaian pelajar dan menilai guru. Penilaian yang terhadap kemahiran

insaniah adalah secara holistik dimana penilaian yang dilakukan adalah penilaian secara berterusan sepanjang tempoh pengajaran dan pembelajaran diadakan.

Penilaian yang di lakukan adalah berdasarkan pembelajaran khusus program dan hasil pembelajaran khusus. Penilaian yang dilakukan merangkumi aspek kemahiran kerja berpasukan, kemahiran pembelajaran sepanjang hayat dan tugas projek pelajar. Penilaian ini adalah berdasarkan item-item yang telah ditetapkan yang terkandung dalam garis panduan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2015-2025) untuk memastikan penguasaan pelajar secara holistik mengikut kepada pembelajaran khusus program (PLO) dan hasil pembelajaran khusus (CLO) yang ditetapkan oleh Program Matrikulasi.

1.7.3 Kemahiran kerja berpasukan

Kemahiran kerja berpasukan melibatkan kebolehan untuk bekerjasama dengan orang lain daripada pelbagai latar belakang sosiobudaya untuk mencapai matlamat yang sama. Kemahiran kerja berpasukan mampu menjana kebolehan pelajar bagi membina hubungan baik, berinteraksi di kalangan dan menjalankan aktiviti secara efektif bersama untuk mencapai objektif yang sama. Selain itu juga, kemahiran kerja berpasukan membentuk sikap pelajar dan saling mengenali antara satu sama yang lain. Tugas yang juga diberikan mampu di selesaikan dengan baik hasil komitmen dan di lakukan secara kerjasama kumpulan. Gass (1995) Perubahan emosi boleh berlaku semasa aktiviti berkumpulan yang dijalankan semasa proses pembelajaran. Ia melibatkan pembelajaran koperatif yang menekankan interaksi antara guru, pelajar, dan

pengalaman pembelajaran. Menurut Mohammad Shatar Sabran & Mohd Fauzi Ramlan (2014) Kerja berpasukan merupakan Kaedah dapat memberi kesan dalam membantu pelajar mencapai kejayaan dan kecemerlangan akademik. Ini adalah disebabkan melalui kaedah kerja berpasukan ini dalam jangka masa singkat daya ingatan para pelajar akan bertambah kuat serta mampu untuk bertahan lama. Ini kerana kaedah-kaedah kerja berpasukan ini mampu melatih minda dan pemikiran pelajar untuk sentiasa berfikir dan bertukar pandangan serta bertukar idea antara mereka yang terlibat di dalam kumpulan perbincangan tersebut.

1.7.4 Pembelajaran sepanjang hayat

Pembelajaran Sepanjang Hayat merupakan proses pembelajaran yang berterusan melalui pemindahan pengetahuan, nilai-nilai murni dan kemahiran. Pembelajaran Sepanjang Hayat boleh berlaku sama ada secara formal mahu pun tidak formal menerusi latihan atau pun berdasarkan pengalaman. Konsep Pembelajaran Sepanjang Hayat dapat meningkatkan produktiviti pelajar untuk melahirkan generasi pelajar yang cemerlang dalam pembelajaran mahupun alam pekerjaan kelak. Dalam kajian ini, pembelajaran sepanjang hayat dilihat sebagai proses dimana pelajar memahami dan dapat mengaplikasikan pengetahuan yang diperolehi untuk digunakan pada masa hadapan.

Mohammd Shatar Sabran & Mohd Fauzi Ramlan (2014) Pembelajaran Sepanjang Hayat membawa pengertian yang besar. Ilmu pengetahuan yang kukuh membawa kepada kemajuan peradaban. Pembelajaran Hayat dan berterusan melibatkan

usaha pelajar berdikari dalam pemerolehan dan pengetahuan baru. Terdapat tiga tahap pembelajaran sepanjang hayat :

- i. Kebolehan mencari dan menguru maklumat yang relevan daripada pelbagai bidang
- ii. Kebolehan menerima idea baru dan berkeupayaan untuk pembelajaran autonomi
- iii. Kebolehan mengembangkan minda ingin tahu dan dahagakan ilmu

1.7.5 Hasil pembelajaran kursus (HPK)

Hasil pembelajaran adalah berkaitan tentang apa yang dijangka boleh diaplikasi,

05-4506832 dianalisis, diperjelaskan dan/atau boleh ditunjukkan oleh pelajar selepas tamat sesuatu upsi

proses/modul pembelajaran. Hasil pembelajaran yang mewakili senarai kompetensi yang ingin dimiliki oleh pelajar setelah melalui suatu kursus dinyatakan sebagai Hasil Pembelajaran Kursus (HPK) atau *Course Learning Outcome* (CLO) dan perlu dicapai oleh setiap pelajar yang mengikuti kursus berkenaan dalam semester berkenaan (Pusat Jaminan Kualiti UKM, 2013). Dalam kajian ini hasil pembelajaran kursus merujuk kepada pencapaian Kokurikulum pelajar yang di hasratkan di Program Matrikulasi. Kompetensi pelajar di ukur sepanjang semester pembelajaran pelajar yang mengikuti matapelajaran Kokurikulum pada semester 1 atau semester 2. Hasil Pembelajaran Kursus memfokuskan tahap penguasaan pelajar terhadap aspek Kemahiran Insaniah.

1.7.6 Hasil pembelajaran program (PLO)

Hasil Pembelajaran Program merupakan pernyataan yang jelas tentang pengetahuan, sikap dan kemahiran yang perlu dicapai oleh pelajar secara keseluruhan dengan merujuk kepada Objektif Pendidikan Program (OPP). Hasil Pembelajaran Program yang di bentuk oleh Program Matrikulasi meliputi kesemua matapelajaran. Walau bagaimanapun setiap matapelajaran akan menghubungkanait diantara Hasil Pembelajaran Program dengan Hasil Pembelajaran Kursus untuk menilai tahap pencapaian pelajar secara keseluruhan.

1.7.7 Pelajar Program Matrikulasi

Program Matrikulasi merupakan program persediaan satu tahun dan dua tahun sebelum pelajar melanjutkan pelajaran ke peringkat universiti bagi pelajar lepasan SPM yang cemerlang tahun semasa. Pensijilan program ini juga diiktiraf untuk pelajar bekerja di sektor awam mahupun swasta. Pelajar Program Matrikulasi adalah dibawah tanggungjawab Bahagian Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia. Pelajar Program Matrikulasi ditawarkan jurusan Sains, Perakuanan dan Kejuruteraan sebagai bidang pilihan. Pelajar Program Matrikulasi yang menerima tawaran akan ditempatkan di Kolej-Kolej Matrikulasi di seluruh Malaysia mengikut kepada bidang masing-masing. Pelajar yang mengikuti Program Matrikulasi adalah berumur 18 hingga 19 tahun. Pelajar Program Matrikulasi mestilah warganegara Malaysia. Dalam kajian ini, penyelidik memberi fokus terhadap pelajar program satu tahun untuk menilai tahap pencapaian kemahiran insaniah pelajar.

1.7.8 Kriteria/petunjuk prestasi

Kriteria Pencapaian/Prestasi atau penunjuk prestasi merupakan pernyataan spesifik tentang pengetahuan, dan ianya mestilah boleh diukur. Hasil Pembelajaran Program (PLO) menjadi penunjuk kepada perlakuan spesifik pelajar menerusi kemahiran, sikap dan perlakuan. Dalam kata yang lain, kriteria pencapaian/prestasi adalah pernyataan yang memberikan penjelasan hasil pembelajaran dengan lebih spesifik serta boleh mengukur kompetensi pelajar. Setiap kriteria pencapaian/prestasi perlu memperlihatkan dengan lebih jelas dan khusus serta ukuran pencapaian/prestasi yang lebih munasabah. Dalam kajian ini PLO Program Matrikulasi di jadikan kriteria penilaian untuk mengukur pencapaian pelajar.

1.7.9 Item pentaksiran

Soalan atau pernyataan yang dibina dalam sesuatu instrumen yang membolehkan para pelajar mempamerkan secara langsung atau tidak langsung banyak mana mereka tahu, faham dan mampu untuk memindahkan apa yang mereka tahu kepada pelbagai konteks di mana pelajar dapat menunjukkan kemampuannya dalam menyelesaikan tugas-tugas dan menyelesaikan masalah. Item pentaksiran kajian ini dibina berpandukan kepada Hasil Pembelajaran Program (PLO) dan mengambil kira Domain Afektif dalam setiap item yang dibina.

1.7.10 Rubrik

Rubrik merupakan alat peggredan di mana ianya digunakan untuk pemberian skor atau gred pelajar terhadap hasil pembelajaran yang mengandungi senarai kriteria serta tanda aras yang standard . Ianya dapat melihat kualiti prestasi pelajar melalui tahap/gred yang telah ditetapkan. Aras bagi setiap gred dimulakan dengan aras paling tinggi iaitu kualiti terbaik hinggalah kualiti yang munasabah dan seterusnya kualiti yang amat rendah untuk setiap kriteria atau setiap satu hasil pembelajaran.

Aras setiap gred ini amat penting kerana ianya dapat membantu dan memandu pelajar mengenal pasti kelemahan dan kekurangan hasil kerja atau tugas mereka sementara untuk akademik pula ia meyakinkan mereka menskor dan memberi gred kepada hasil kerja pelajar. Rubrik yang dihasil dalam kajian ini merujuk kepada sukatan pelajaran matapelajaran kokurikulum yang sedia ada dan disesuaikan dengan domain pembelajaran serta kemahiran insaniah yang telah ditetapkan.

1.7.11 Penjajaran konstruktif

Penjajaran Konstruktif didalam kajian ini ialah suatu pendekatan mereka bentuk kurikulum di mana aktiviti pengajaran serta pembelajaran dilakukan untuk memaksimumkan pembelajaran dengan cara penglibatan menyeluruh para pelajar serta juga bagi mereka mengaktifkan kata perlakuan yang dinyatakan dalam Objektif hasil pembelajaran Khusus (CLO) .Konstruk di sini bermaksud pelajar sendiri yang membina

dan menstrukturkan pemahaman mereka dan bagi mereka membentuk maksud tersendiri daripada apa yang dipelajari.

Penjajaran pula dikaitkan dengan persekitaran pembelajaran yang diwujudkan oleh pensyarah bagi membolehkan pelajar melibatkan diri secara bermakna dan penuh pengertian mengikut kata perlakuan yang dihasratkan dalam hasil pembelajaran. Selain itu juga ianya adalah kesinambungan antara objektif, kurikulum, aktiviti pengajaran dan pembelajaran serta pentaksiran untuk mengukur objektif pembelajaran yang telah ditetapkan didalam Objektif Hasil Pembelajaran Program (PLO). Dalam erti kata pembelajaran melalui Penjajaran Konstruktif merupakan pembelajaran berpusatkan kepada pelajar manakala pensyarah adalah sebagai fasilitator penilai terhadap hasil pembelajaran.

1.7.12 Kokurikulum

Kokurikulum merupakan mata pelajaran wajib yang perlu di ambil bagi setiap pelajar yang melanjutkan pelajaran ke peringkat Matrikulasi, Kementerian Pendidikan Malaysia. Setiap pelajar perlu mengambil mata pelajaran kokurikulum hanya satu semester sepanjang pengajian di matrikulasi. Kajian ini dijalankan adalah untuk menilai pencapaian serta tahap hasil pembelajaran kursus mata pelajaran kokurikulum pelajar menerusi kemahiran berpasukan dan kemahiran pembelajaran sepanjang hayat melalui aktiviti yang di ikuti oleh pelajar sepanjang satu semester sesi pengajaran dan pembelajaran.

Menurut Kolb (1984) penekanan terhadap menyesuaikan diri dan belajar tentang isu-isu perlu diberikan serta tidak hanya hanya memberi tumpuan kepada kandungan dan produk. Pembelajaran melalui pengalaman adalah gabungan pengalaman, persepsi, kognisi, dan tingkah laku dan bertujuan untuk menghasilkan imejan emosi, fizikal dan mental. Adalah dipercayai bahawa penglibatan seseorang secara keseluruhan (perkembangan fizikal, intelektual dan emosi), pengalaman dan refleksi tentang pengalaman dapat diterapkan pada pembelajaran luar.

Menurut Ramlan Abd Wahab (2002) Kokurikulum adalah wadah pembinaan jasmani, emosi dan rohani iaitu merangkumi pengetahuan, pengalaman, kemahiran dan latihan, berteraskan konsep pendidikan dan pembangunan insan yang bersepadu dan menyeluruh. Pengetahuan, pengalaman dan kemahiran yang mengandungi aspek-aspek seperti intelek, disiplin sendiri, kepimpinan, keusahawanan, kreativiti dan inovasi, kecintaan kepada alam semulajdi, kewarnegaraan dan kesetiaan kepada bangsa dan negara, kebudayaan, intergrasi nasional dan sebagainya. Ianya akan membantu pelajar menentukan hala tuju untuk kehidupan masa depannya.

Manakala menurut Dr. Rosetta Williams (2017) Aktiviti kokurikulum penting kerana walaupun ianya bukan sebahagian daripada kurikulum asas; ianya memainkan peranan penting dalam menawarkan pelajar kerarah keupayaan untuk membentuk kehidupan mereka untuk menjadi orang yang baik. Kegiatan sekolah harus dirancang dengan sistematik untuk memberikan kombinasi yang tepat bagi penyertaan pelajar dalam bidang akademik dan juga memberi peluang untuk perkembangan sepanjang masa. Oleh yang demikian, aktiviti-aktiviti Kokurikulum ini sangat penting kerana ianya membangunkan pelajar secara intelek. Selain itu juga pendedahan yang

ditawarkan oleh aktiviti ini tidak mungkin dicapai melalui cara teori sahaja. Kokurikulum sangat membantu dalam membangunkan bakat pelajar.

1.7.13 Domain Afektif

Domain afektif adalah berhubungkait terhadap ciri-ciri kerohanian dan penekan kepada pertumbuhan dan perkembangan sikap, perasaan, emosi dan nilai yang sedia ada dalam diri seseorang pelajar. Proses pembelajaran yang berasaskan domain afektif ini pelajar menerima input yang berupa nilai-nilai tertentu, perkembangan dari segi perasaan emosi dan sikap serta elemen kerohanian lain yang menjadi sebahagian daripada perkembangan diri seseorang. Terdapat beberapa kriteria yang penting dalam afektif iaitu sikap, minat, konsep diri dan nilai. Sikap merupakan sesuatu tindak balas kepada tingkah laku seseorang yang cenderung secara positif atau negatif terhadap suatu perkara, situasi, konsep atau orang. Sikap terhadap sesuatu perkara dapat dilihat terhadap pelajar terutama terhadap matapelajaran yang dipelajari. Pelajar seharusnya bersikap lebih positif terhadap matapelajaran yang dipelajari jika dibandingkan sebelum mengikuti sesi pembelajaran tersebut.

Perubahan sikap ini menjadi penanda aras terhadap keberhasilan yang berlaku dalam proses pembelajaran. Oleh yang demikian guru atau pensyarah perlu merancang pembelajaran yang disampaikan agar lebih menarik supaya dapat mengubah sikap pelajar lebih positif dan membina pengalaman pelajar terhadap matapelajaran tersebut. Sikap positif yang berada dalam diri pelajar akan lebih mudah diberi motivasi serta proses penerimaan terhadap pengajaran akan lebih mudah dilakukan. Sikap yang positif

akan memberi impak terhadap keputusan penilaian yang cemerlang. Bagi ciri-ciri lain didalam domain afektif ialah minat dimana ianya merupakan lebih kepada suka atau menarik dimana pelajar akan membuat sesuatu tugas yang diberikan dengan secara bersungguh-sungguh. Sekiranya pelajar meminati sesuatu perkara atau matapelajaran ianya akan memberi perhatian atau lebih fokus terhadap perkara yang di lakukan.

Ciri-ciri terhadap minat antara lain: adalah perasaan suka, tarikan , perhatian dan kesesuaian. Manakala bagi maksud nilai pula merupakan suatu keyakinan tentang perbuatan, tindakan, atau tingkah laku yang dianggap baik dan murni. Terdapat didalam domain afektif yang merupakan antara elemen penting bagi domain afektif ini adalah

- a. Kejujuran: pelajar seharusnya belajar dan mengamalkan sifat menghargai kejujuran dalam berkomunikasi mahupun berinteraksi dengan orang lain
- b. Integrasi: Pelajar harus mendapat kepercayaan oleh rakan-rakan ataupun oleh orang lain seperti yang dimaksudkan dalam elemen nilai.

Kriteria seterusnya adalah Konsep diri. Kriteria ini menumpukan kepada penilain yang dilakukan oleh individu terhadap kemampuan dan kelemahan yang dimilikinya. Konsep diri ini penting bagi pelajar untuk menentukan tahap mereka dengan mengetahui kekuatan dan kelemahan diri sendiri secara tidak langsung pelajar mendapat ruang dan peluang untuk memilih kerjaya masa akan datang yang tepat pada diri.

1.7.14 Penilaian secara atas talian

Penilaian atas talian perlu mengikut kepada kesesuaian dan kemampuan terhadap kaedah atas talian yang digunakan. Selain itu, penilaian atas talian yang di bina juga perlu melihat kepada keperluan kemahiran yang ingin dinilai terhadap pelajar dan mengambil kira elemen-elemen yang perlu dikuasai oleh pelajar dalam setiap matapelajaran yang dinilai untuk menjadi panduan dalam pembinaan rubrik penilaian tugas pelajar. Pemilihan dan penilaian tugas pelajar berdasarkan kepada sukatan matapelajaran serta topik yang diajar secara langsung memberikan kesan kepada ilmu yang dikuasai oleh pelajar tanpa berorientasi kepada peperiksaan dan berpanduan kepada rubrik penilaian yang dibina oleh guru.

1.8 Rumusan

Berdasarkan definisi dan dapatan yang dikemukakan oleh penyelidik. Ini adalah jelas dimana rubrik penilaian tahap Kemahiran Insaniah pelajar yang standard amat penting bagi membentuk pelajar yang holistik. Rubrik penilaian yang dibina perlu secara menyeluruh dengan mengambil kira aspek CLO, PLO dan PEO bagi menilai hasil pembelajaran pelajar. Selain itu, menerusi rubrik penilaian ini juga dapat membantu pensyarah ke arah yang lebih bermatlamat dalam membangunkan potensi diri pelajar bagi menghadapi cabaran masa akan datang yang lebih mencabar.

Oleh yang demikian, matapelajaran Kokurikulum merupakan medium yang amat sesuai dalam mengembangkan potensi diri pelajar menerusi aktiviti di dalam kelas

dan di luar kelas. Selain itu juga, ianya dapat memberi peluang kepada pelajar meningkatkan tahap keyakinan dan kemampuan pelajar menghadapi kehidupan seharian serta berhadapan dengan masyarakat luar yang kini kian mencabar. Rubrik penilaian penguasaan Kemahiran Insaniah pelajar turut membantu merealisasikan hasrat Kementerian Pendidikan Malaysia menerusi Pelan Pembangunan Induk Pendidikan Malaysia untuk melahirkan pelajar yang holistik dan berkualiti sejajar dengan Falsafah Pendidikan Negara.